

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ
กับการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน

นางสาวจินตนา เพ็ชรนิล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6361-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I22038778

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE QUALIFICATIONS OF AUDIT COMMITTEE
AND INVOLVEMENT WITH INTERNAL AUDITING

Miss Jintana Petnin

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy in Accounting
Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

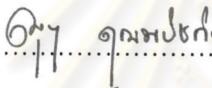
Chulalongkorn University

Academic Year 2004

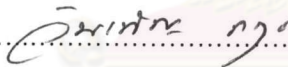
ISBN 974-17-6361-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของคุณสมบัตินักเรียนที่ผ่านการสอบ กับ การมี
ส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน
โดย นางสาวจินตนา เพ็ชรนิล
สาขาวิชา การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. พรรณนิภา รอดวรรณะ

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร. พรรณนิภา รอดวรรณะ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิชนี พรรณเชษฐ์)

จินตนา เพ็ชรนิล : ความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ กับการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน . (THE RELATIONSHIP BETWEEN THE QUALIFICATIONS OF AUDIT COMMITTEE AND INVOLVEMENT WITH INTERNAL AUDITING). อ. ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. พรรณ นิภา รอดวรรณะ , 156 หน้า . ISBN 974-17-6361-1.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณสมบัติของ คณะกรรมการตรวจสอบ ด้านความเป็นอิสระและด้านความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชี หรือการเงิน กับการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของ คณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน ผู้เขียนได้เก็บ รวบรวมข้อมูลจากรายงานทางการเงินและส่งแบบสอบถามไปยังคณะกรรมการตรวจสอบของ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วิธีการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ พื้นฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ และการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก

ประเด็นด้านการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบที่นำ มาศึกษา มีทั้งสิ้น 5 ประเด็น คือ 1) จำนวนครั้งการประชุมกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 2) ระยะเวลาที่ใช้ในการประชุมกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 3) การจัดประชุมเป็นการส่วนตัวกับ หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 4) การสอบทานแผนงานและผลการตรวจสอบภายใน และ 5) การ สอบทานการมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของฝ่ายบริหาร

ผลการศึกษาพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบไปด้วยสมาชิกที่เป็นกรรมการอิสระ ทั้งหมด และมีสมาชิกอย่างน้อย 1 คนมีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชีหรือการเงิน มี แนวโน้มที่จะ 1) สอบทานแผนงานและผลการตรวจสอบภายใน และ 2) สอบทานการมีส่วนร่วม เกี่ยว ข้องกับการตรวจสอบภายในของฝ่ายบริหาร มากกว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณสมบัติไม่ครบ ทั้ง 2 ข้อดังกล่าว ผลการศึกษาที่ได้อาจเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแลกิจการในการ พิจารณาข้อกำหนดให้คณะกรรมการตรวจสอบมีคุณสมบัติด้านความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทาง การบัญชีหรือการเงินเพิ่มเติมจากคุณสมบัติด้านความเป็นอิสระ

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อ นิสิต.....จินตนา เพ็ชรนิล.....
 สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....จตุพรอนันต์ ของวงษ์.....
 ปีการศึกษา.....2547.....

4582185526 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: CORPORATE GOVERNANCE / AUDIT COMMITTEE / INTERNAL AUDITING

JINTANA PETNIN : THE RELATIONSHIP BETWEEN THE QUALIFICATIONS OF
AUDIT COMMITTEE AND INVOLVEMENT WITH INTERNAL AUDITING. THESIS
ADVISOR : PANNIPA RODWANNA, Ph. D., 156 pp. ISBN 974-17-6361-1.

The objectives of the study are twofold: 1) to study the relationship between the qualifications of audit committee focus on the independence and the financial expertise and the committee's involvement with internal auditing and 2) to study the opinion of audit committee related to the level of the involvement with internal auditing. The author collected data from financial reports and sent the questionnaires to the audit committee members of the listed companies in the Stock Exchange of Thailand. The methods of testing and analysis are the descriptive statistics, multiple regression and logistic regression.

The issues about involvement with internal auditing of this study are five issues: 1) frequency of meeting with the chief internal auditor 2) the length of meeting with chief internal auditor 3) private meeting with the chief internal auditor 4) review of internal auditing plans and results and 5) review management's involvement with internal auditing.

The results indicate that committees comprised solely of independent directors and with at least one member having the financial expertise are more likely, than audit committee without two qualifications, to 1) review internal auditing plans and results and 2) review management's involvement with internal auditing. These findings may have benefits for regulators to set up the qualifications of audit committee to have financial expertise in addition to being independent.

Department.....Accounting.....Student's signature *Jintana Petnin*.....
Field of study.....Accounting.....Advisor's signature *Pannipa Rodwana*.....
Academic year.....2004.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. พรรณนิภา รอดวรรณะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ แก้ไขและตรวจทานจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรัณี พรรณเชษฐ์กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ตันละมัย อาจารย์ผู้มีพระคุณที่คอยให้กำลังใจและคำปรึกษาแก่ผู้เขียนมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สุพล ดุรงค์วัฒนา ที่กรุณาให้คำปรึกษาเรื่องการใช้สถิติในงานวิจัย และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้เขียนตั้งแต่การศึกษาชั้นต้นจนถึงปัจจุบัน

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ไพจิตร โรจนวานิช คุณพรณี วรวิจิตรสถิต และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่า เพื่อให้ข้อมูลในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณคุณแม่ที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจยามที่ท้อแท้ และคอยสนับสนุนรวมทั้งเป็นกำลังใจให้ตลอดเวลาที่ทำวิทยานิพนธ์ และสุดท้ายนี้ขอขอบคุณรุ่นพี่ และเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยให้คำปรึกษา ช่วยส่งแบบสอบถาม และช่วยตรวจทานจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ	ฐ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 สมมติฐานการวิจัย.....	7
1.4 ขอบเขตการวิจัย	12
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	12
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	13
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
1.8 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิจัย.....	14

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบ	16
2.2 องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	25
2.3 คุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบ.....	27
2.4 การมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของคณะกรรมการตรวจสอบ	41
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
3.2 ข้อมูลและตัวแปรที่เกี่ยวข้อง.....	58
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	64
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ผลสรุปข้อมูลเชิงพรรณนา.....	67
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามประเภทของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	81
4.3 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	85
4.4 ผลการประเมินค่าเฉลี่ยระดับคะแนนความคิดเห็น.....	93
4.5 ความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	99
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	102
5.2 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	104
5.3 ข้อเสนอแนะในการศึกษาต่อในอนาคต.....	108
รายการอ้างอิง.....	109
ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก. ประกาศคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง ข้อกำหนดเพื่อการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 2).....	117
ภาคผนวก ข. ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขต การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	119

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก ค. ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขต การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542.....	122
ภาคผนวก ง. ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คณะกรรมการตรวจสอบ ของบริษัทจดทะเบียนใน “ตลาดหลักทรัพย์ใหม่” (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2542.....	126
ภาคผนวก จ. แนวทางปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ (Best Practice Guidelines for Audit Committee).....	130
ภาคผนวก ฉ. แบบสอบถาม	145
ภาคผนวก ช. การตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอย	153
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	156

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า	
1.1	เปรียบเทียบข้อกำหนดเรื่องคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.....	5
2.1	เปรียบเทียบข้อกำหนดเรื่องความเป็นอิสระของหน่วยงานต่างๆ	34
2.2	ความหมายของคำที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจทางการบัญชีหรือการเงิน	37
2.3	ข้อกำหนดเกี่ยวกับความรู้ความสามารถทางการบัญชีหรือการเงิน ของ คณะกรรมการตรวจสอบ	39
2.4	สรุปรงานวิจัยเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ.....	48
2.5	สรุปรงานวิจัยเกี่ยวกับความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชีหรือการเงิน ของคณะกรรมการตรวจสอบ	54
3.1	สรุปข้อมูลตัวแปรอิสระและการวัดค่าของตัวแปร.....	60
3.2	สรุปข้อมูลตัวแปรตามและการวัดค่าของตัวแปร	61
3.3	สรุปเทคนิคในการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์จำแนกตามตัวแปรตาม.....	66
4.1	ข้อมูลการตรวจสอบภายในของบริษัท	67
4.2	ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	68
4.3	จำนวนสมาชิกในคณะกรรมการตรวจสอบ.....	70
4.4	คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบด้านความเป็นอิสระ.....	70
4.5	คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบด้านความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษ ทางการบัญชีหรือการเงิน	71
4.6	คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบด้านความเป็นอิสระ และด้านความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษทางการบัญชีหรือการเงิน.....	73
4.7	ประสบการณ์ทำงานหรือความรู้พื้นฐานของคณะกรรมการตรวจสอบ	74
4.8	ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการคณะกรรมการตรวจสอบ	75
4.9	การเสริมสร้างและประกันความเป็นอิสระแก่หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน	76
4.10	การประชุม	77
4.11	การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.12	กิจกรรมการสอบทานแผนงาน และผลการตรวจสอบภายใน 79
4.13	กิจกรรมการสอบทานการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของฝ่ายบริหาร 80
4.14	ประเภทของคณะกรรมการตรวจสอบกับการมีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณา แต่งตั้ง โยกย้ายหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน..... 82
4.15	ประเภทของคณะกรรมการตรวจสอบกับค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งและระยะเวลาที่ใช้ ในการประชุมระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน..... 82
4.16	ประเภทของคณะกรรมการตรวจสอบกับการจัดให้มีการประชุมเป็นการส่วนตัว กับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 83
4.17	ประเภทของคณะกรรมการตรวจสอบกับการการสอบทานแผนงานและผลการ ตรวจสอบภายใน 83
4.18	ประเภทของคณะกรรมการตรวจสอบกับการสอบทานการมีส่วนเกี่ยวข้อง กับการตรวจสอบภายในของฝ่ายบริหาร 84
4.19	ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนครั้งการประชุม ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ กับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 87
4.20	ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาที่ใช้ในการประชุม ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบ กับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 88
4.21	ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการจัดให้มีการประชุมเป็นการส่วนตัว ระหว่าง คณะกรรมการตรวจสอบกับหัวหน้าฝ่ายตรวจสอบภายใน 89
4.22	ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการสอบทานแผนงานและผลการตรวจสอบภายใน 90
4.23	ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการสอบทานการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายใน ของฝ่ายบริหาร 91
4.24	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน..... 92
4.25	ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของ คณะกรรมการตรวจสอบ ในกิจกรรมการส่งเสริมและประกันความเป็นอิสระ แก่ฝ่ายตรวจสอบภายใน 93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.26 ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ในกิจกรรมการสอบทานแผนงานและผลการตรวจสอบภายใน	94
4.27 ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ในกิจกรรมการประเมินความเสี่ยงและระบบการควบคุมภายใน	95
4.28 ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ในกิจกรรมการเป็นผู้ประสานงาน.....	97
4.29 ค่าเฉลี่ยระดับคะแนนการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการตรวจสอบภายในของคณะกรรมการ ตรวจสอบ ในกิจกรรมอื่นๆ.....	98
ช. 1 ค่า Durbin – Watson.....	154
ช. 2 ค่า Sig F ของการทดสอบ White Test.....	155
ช. 3 ค่า Variance Inflation Factor และ Tolerance ของตัวแปรอิสระ	155

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
2.1 การจัดสถานะของฝ่ายตรวจสอบภายในในองค์กร.....	42
2.2 ความสัมพันธ์ด้านการรายงาน.....	44

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย